

فاصله ۲ تا ۴ برابری درآمد کارگران ساده با فنی‌ها

بهزاد قبادی

خبرنگار

شغل و اشتغال چالش این روزهای بسیاری از کشورهاست؛ خصوصا در ایران با شرایط اقتصادی پیچیده‌ای که وجود دارد، کیفیت اشتغال و میزان حقوق دستمزد امر

فاصله ۲ تا ۴ برابری درآمد کارگران ساده و ماهر

طبق اعلام شورای عالی کار در سال ۱۴۰۱، حداقل دستمزد یک کارگر ساده با دو فرزند (خانوار چهارنفره) ماهانه حدود شش میلیون و ۷۲۶ هزار تومان و به عبارتی هر ساعت ۲۲ هزار و ۳۳۶ تومان بوده است. در کنار این عدد، گزارش مرکز آمار ایران از وضعیت دستمزد کارگران ماهر در مشاغل فنی و پروژه‌های عمرانی و ساختمانی نشان می‌دهد در مقایسه با یک کارگر ساده، دریافتی کارکنان ماهر در پروژه‌های عمرانی و ساختمانی، بسته به مشاغل، حداقل دو برابر و حداکثر پنج برابر دستمزد کارگر ساده است. برای مثال، دستمزد شاگرد جوشکار لوله‌های مسی پنج برابر دستمزد ساعتی کارگران حداقل بگیر است. دریافتی استادکار کابل کش فشار قوی، استادکار سیستم‌های حفاظت، اسکلت‌ساز درجه یک، چدن‌کار درجه یک و آهنگر در و پنج‌رسان درجه یک نیز هر کدام چهار برابر دریافتی کارگر حداقل بگیر است. دریافتی استادکار سیم‌کش ساختمان، جوشکار لوله‌های فولادی،

مهمی برای افراد محسوب می‌شود. کارگر ساده و بدون تخصص، خصوصاً در شرایط فعلی و در اغلب کشورهای دنیا، با وجود پیشرفت‌های فنی و تکنولوژیک موجب می‌شود این افراد علاوه بر اینکه همواره کمترین دستمزد‌ها را دریافت می‌کنند، دست بالایی در چانه‌زنی نداشته و همواره با خطر اخراج و تعدیل قرارداد‌های موقتی مواجه

سر آماتوریند، بنای نماچین درجه یک، کانال‌ساز درجه یک، گچ‌کار درجه یک، قالب‌ساز فلزی درجه یک، سرنجار، سیمان‌ساز، استادکار کابل کش فشار ضعیف، نقاش درجه یک ساختمان لوله‌کش درجه یک و شوفاژکار نیز هر کدام بین ۳،۵ تا ۳،۶ برابر کارگران ساده است. کمترین فاصله دستمزدی کارگران ماهر و فنی با کارگران ساده در مشاغلی همچون کمک بندکش، کمک زاننده ماشین‌آلات حمل‌ونقل، زاننده ماشین‌های مسبک-سوار، کارگر آسفالت، کمک نجار قالب‌بند، کمک زاننده ماشین‌آلات سنگین، زاننده تراکتور، کمک شیشه‌بر، کمک بنای سفت‌کار، کمک عایق کار و آسفالت‌کار، کمک بنای بتن‌کار، کمک آرماتوریند، عایق‌کار و آسفالت‌کار درجه دو، زاننده دامپر، زاننده غلتک، زاننده کامیون-کمپرسی بازی و تانکر، زاننده مخزن متحرک بتن- تراک میکسر، زاننده لیفت تراک و سیمان‌کار درجه دو، حدود دو برابر دستمزد کارگران ساده است.

تفاوت شدید در چانه‌زنی

و پنج‌رسان‌سازی، اسکلت‌ساز ساختمان با حدود ۱۲۰ تا ۱۴۰ درصد بوده است. بندکش، آلومینیوم‌کار درجه یک، زاننده لیفت‌تراک، زاننده مخزن متحرک بتن- تراک میکسر، کمک بندکش عایق‌کار و آسفالت‌کار درجه دو، زاننده کامیون-کمپرسی بازی و تانکر، آلومینیوم‌کار درجه دو، مباشر آسفالت و استادکار تاسیسات از جمله مشاغل فنی بوده‌اند که دستمزد آنها بین ۵۰ تا ۷۰ درصد در سال ۱۴۰۱ رشد داشته و این گروه‌های شغلی جزء مشاغلی بوده‌اند که کمترین رشد دستمزدی را در سال ۱۴۰۱ داشته اما با این حال نیز رشد دستمزد آنها بالاتر از دریافتی کارگران ساده و حداقل بگیران بوده است.

کار هست، کارگر نیست!

شاید شما هم با شنیدن این جمله تعجب کرده باشید: «کار هست، کارگر نیست». تصور اینکه ایران با جمعیت ۸۴ میلیون نفری و خیل عظیم نیروی در جست‌وجوی کار از کمبود نیروی کار رنج ببرد بیشتر شبیه به طنز است اما واقعیت این است که این موضوع صحت دارد. محمدرضا نجفی منش، عضو هیات مدیره خانه صنعت، معدن و تجارت استان تهران از جمله کسانی است که ۲۱ بهمن ۱۴۰۰ در گفت‌وگو با صداسوایسم‌امی گوید: «با وجود مواد اولیه، بازار، ماشین‌آلات و تجهیزات کافی، فقط در مجموعه قطعه‌سازی خود مان در بهمن‌ماه ۲۰ درصد از فروش و تولید را به علت نبود نیروی انسانی از دست دادیم.» وی با بیان اینکه تامین نیروی انسانی را به‌طور جدی دنبال می‌کنیم، گفت: «امیدواریم مسئولان هم در این باره کمک کنند تا بتوانیم با تامین نیروی انسانی، تولید در مجموعه‌های صنعتی را به ظرفیت کامل برسانیم.» علی‌صغر جمعی‌اعی از اعضای اتاق بازرگانی نیز ۹ اسفند ۱۴۰۰ در جلسه مدیران اقتصادی سمنان می‌گوید: «در حال حاضر استان سمنان با کمبود ۱۵ هزار نیروی کار مواجه است و به‌طور قطع به همین نسبت تولید خرابییده و راکد مانده و به همان نسبت

باشند. اما در سمت مقابل، هرچه یک فرد مهارت خود را بالا ببرد و در زمینه شغلی خود متخصص باشد، به میزان متخصص خود، درآمد بهتری را می‌تواند کسب کند. همچنین در مقایسه بین شغلی هم دیده می‌شود که یک شغل هرچقدر نیازمند فن و تخصص بیشتر باشد، درآمد بهتری هم برای شاغل خود ایجاد می‌کند. یک مقایسه

شکاف درآمدی استاد و شاگرد‌ها

رسته‌های مختلف کاری در یک پروژه عمرانی و ساخت‌وساز وجود دارد. از زانندگی خودروه‌های سنگین گرفته تا کارگر بنا و شیشه‌بر. در همه اینها تخصص داشتن حرف اول را می‌زند. همان طور که در نمودارها و جدول مشاهده می‌شود، در هر رسته شغلی، تفاوت فاحشی بین یک کارگر ساده و ماهر در دریافت دستمزد وجود دارد. به عنوان مثال، کمک زاننده ماشین‌آلات سنگین که یک فرد با مهارت کمتر است، ساعتی حدود ۶۲۱ هزار تومان دستمزد دریافت می‌کند ولی یک زاننده درجه یک جرتقیل تقریباً ۱۰۰ هزار تومان دستمزد می‌گیرد. در رسته بنایی، بنای سفت‌کار درجه یک، ۹۹ هزار تومان برای هر ساعت و بنای سفت‌کار درجه دو، ۷۸ هزار تومان دستمزد می‌گیرد. در همین حال، کارگر ساده در این بخش، فقط ۳۲ هزار تومان در هر ساعت دریافتی دارد. بنای نماچین درجه یک، هر ساعت ۱۱۶ هزار تومان و نماچین درجه دو، ۸۸ هزار تومان دستمزد می‌گیرد. همچنین

دستمزد یک میلیونی کارگران ماهر

داشتن مهارت بالا برای یک کارگر کار را برای او به جایی می‌رساند که یک روز کاری (۸ ساعت) می‌تواند دستمزد یک میلیون تومان را برای او رقم بزند. در بین کارگران ماهر پروژه‌های عمرانی، چند رسته شغلی هستند که کارگران درجه یک با استناد کار آن، دستمزد روزانه یک میلیونی دارند. اسکلت‌ساز درجه یک، چدن‌کار درجه یک، استادکار سیستم‌های حفاظت، استادکار و کابل‌کش درجه یک فشار قوی از جمله مشاغلی هستند که می‌توانند روزانه بیش از یک میلیون تومان دستمزد دریافت کنند. همان‌طور که گفته شد،

مدل هندی افزایش درآمد کارگران

یکی از تجربه‌های نسبتاً موفق در موضوع افزایش درآمد کارگران ساده، مربوط به تجربه کشور هند است. بر مبنای آمارهای جهانی، قبل از سال ۲۰۰۵ حدود ۹۰ درصد کارگران هندی در بخش‌های غیر رسمی یا دستمزد اندک کار می‌کردند. در آن سال‌ها نیروی کار کاگری هند دو ویژگی بارز داشت: ۱- حدود ۶۰ درصد کارگران هندی بی‌سواد یا دارای مدرک مقطع ابتدایی بودند. ۲- بر اساس پژوهش‌های در آن سال، ۸۰ درصد نیروی فعال هند هیچ‌گونه فرصت مهارت‌آموزی نداشتند. نتیجه شرایط مذکور این بود که هند با کمبود نیروی کار با کیفیت مواجه شد. به‌طوری‌که فقط در بخش فناوری اطلاعات ۵۰۰ هزار نفر کمبود نیروی متخصص وجود داشت. مجموع این عوامل باعث شده بود به‌رغم وجود فرصت‌های اشتغال، بیکاری در هند از ۶ درصد در سال ۱۹۹۵ به ۸ درصد در سال ۲۰۰۰ برسد. بر این اساس، سیاستگذاران هندی برای حل این مشکلات «برنامه انگیزش افزایش مهارت‌های فنی-ملی» را در دستور کار قرار دادند. بر این مبنا، در حوزه‌های جدیدی همچون فناوری اطلاعات، انرژی‌های جدید، خودروسازی و صنایع الکترونیک ظرفیت مهارت‌افزایی در دستر‌کارآموزان شغلی فنی و حرفه‌ای قرار گرفت. بررسی‌های آماری نیز نشان می‌دهد طی هفت سال اجرای این برنامه، تعداد کارآموزان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از سه میلیون نفر در سال ۲۰۰۵ به ۱۵ میلیون نفر

هرچه تخصص بیشتر باشد، دستمزد هم بالاتر است. کارهای زیربنایی معمولاً دستمزد بیشتری را برای شاغلان خود فراهم می‌کند تا کارهای ساده‌تر و نیازمند به تخصص کمتر. مثلاً، آرماتوریند که مربوط به زیرساخت ساختمان یا پروژه عمرانی است، در روز بیش از ۹۰۰ هزار تومان دستمزد می‌گیرد اما سیمان‌کار درجه یک که کاری با تخصص کمتر است، ۷۷۰ هزار تومان دستمزد روزانه‌اش است. همه اینها در حالی است که درآمد روزانه کارگر حداقلی بگیر طی سال گذشته با ۸ ساعت کار حدود ۲۶۰ هزار تومان بوده است.

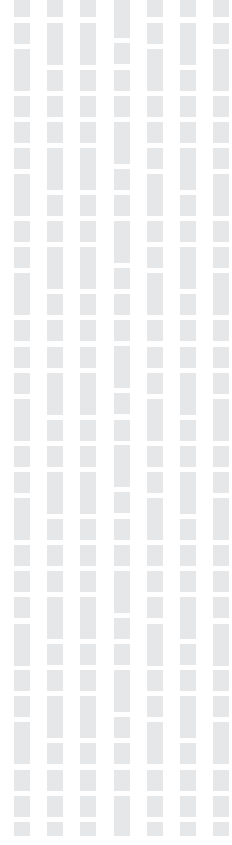
در سال ۲۰۱۲ رسید. هندی‌ها به‌موافقت برنامه افزایش مهارت فنی، برنامه مکمل بیرون‌سپاری نیروی کار به‌ویژه در بخش خدمات فنی و مهندسی را در حوزه فناوری اطلاعات اجرا کردند. نکته جالب‌توجه در این موضوع، تسلط نیروی کار هندی به زبان انگلیسی و عربی است که توانست نیروی کار مورد نیاز کشورهای عربی و انگلیسی‌زبان را به خوبی تامین کند. بر این اساس، با اجرای «برنامه انگیزش افزایش مهارت‌های فنی-ملی» هندی‌ها به‌و هدف دست یافتند. هدف اول اینکه نیروی کار ماهر برای صنایع، بخش کشاورزی و بخش خدمات تربیت شد و هدف دوم هم اعزام چندین میلیون نفر نیروی کار بیکار به خارج از کشور بود که علاوه بر تخصص و مهارت، با نیاز بازار کشورهای مقصد تربیت شده بودند. در این زمینه بانک جهانی هر ساله آمار مستندی با عنوان «درآمد کشورهای اعزام‌کننده نیروی کار» یا گزارش «Remitanc» منتشر می‌کند که براساس آن، واژه «Remitanc» معادل پولی است که نیروی کار اعزام‌شده به خانواده‌های خود در کشورش منتقل می‌کند. بررسی گزارش‌های دوره‌های تاریخی این نهاد بین‌المللی نشان می‌دهد درآمد هندی‌ها از اعزام کارگران ماهر به کشورهای مختلف به‌سالانه بیش از ۸۰ میلیارد دلار رسیده است. رقمی که نزدیک به کل درآمد صادرات نفت و غیرنفتی ایران در برخی سال‌هاست.

اقتصاد

سه شنبه ۹ آبان ۱۴۰۲
شماره ۳۹۹۵

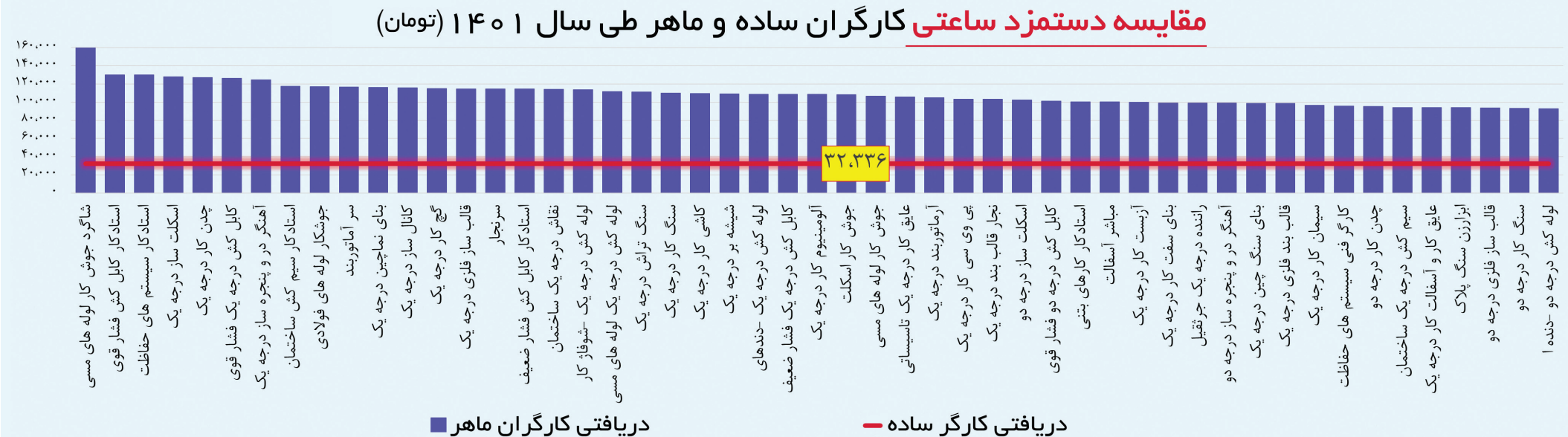
WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY

مدیرمسئول:
محمد امین ایمانجانی
سردبیر:
مسعود فروغی
تلفن و فکس:
۶۲۹۹۹۴۹۵ (۰۲۱)
کد پستی:
۱۱۳۵۳۳۸۱۶
چاپ:
چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
نشانی:
خیابان حافظ، پایین‌تر از جمهوری
روبه‌روی ساختمان بورس
ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

۱۶

مقایسه دستمزد ساعتی کارگران ساده و ماهر طی سال ۱۴۰۱ (تومان)

